

Yrd. Doç. Dr. Memet Erdem AYBAY

**Bir Tazminat Türü Olarak:
Boşuna Yapılmış
Masrafların Tazmini**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
ÖNSÖZ	IX
İÇİNDEKİLER.....	XIII
KISALTMALAR.....	XIX
GİRİŞ.....	1

Birinci Bölüm

TÜRK, İSVİÇRE VE ALMAN HUKUKLARINDA SÖZLEŞMEYE AYKIRILIK, ZARAR VE TAZMİNAT KAVRAMLARI

I. Giriş	7
II. Sözleşmeye Aykırılık ve Sonuçları	8
A. Sözleşmeye Aykırılık Kavramı ve Çeşitli Görünüş Biçimleri	8
1. Genel Olarak Sözleşmeye Aykırılık Kavramı	8
2. Sözleşmeye Aykırılığın Çeşitli Görünüş Biçimleri	12
B. Sözleşmeye Aykırılığın Sonuçları.....	14
1. Genel Olarak.....	14
2. Çeşitli Sonuçlar	15
a. Aynen İfa ve Cebri İcra.....	15

b. Tazminat Talebi	15
III. Zarar ve Tazminat Kavramları	16
A. Zarar Kavramı	16
1. Sözleşmeye Aykırılıkta Zarar	16
2. Zarar Ayrımları	17
a. Genel Olarak	17
b. Önemli Bir Zarar Ayrımı: Olumlu - Olumsuz Zarar	19
c. Normatif Zarar	24
3. Zararın İspatlanması ve Hesaplanması	29
B. Tazminat Kavramı	33
1. Genel Olarak	33
2. Tazminatın Şekli	33
3. Tazminatın Kapsamı	35
IV. Alman Hukukunda Sözleşmeye Aykırılıktan Doğan Zarar ve Tazminat	36
A. Genel Olarak	36
B. Sözleşmeye Aykırılıktan Doğan Zararlarda Talep Temeli ve Yükümlülük İhlali	37
1. Talep Temeli Hüküm: BGB §280	37
2. Yükümlülük İhlali	39
a. Genel Olarak	39
b. Çeşitleri	40
aa. Borçluya Yükletilebilen İmkânsızlık	40
bb. Borçlunun Temerrüdü	41
cc. İfanın Hiç veya Gereği Gibi Yapılmaması	42
C. Sözleşmeye Aykırılıktan Doğan Tazminat	43
1. Genel Olarak	43
2. Sözleşmeye Aykırılıktan Doğan Tazminatın Temel Çeşitleri	45
a. Genel Olarak	45
b. Tazminatın Temel Çeşitleri	45

3. Sözleşmeye Aykırılıktan Doğan Tazminatın Kapsamı ve Hesaplanması47
 - a. Kapsam.....47
 - b. Fark ve İkame Teorileri47
 - c. Somut ve Soyut Zarar Hesaplaması 49

İkinci Bölüm

SÖZLEŞMEYE AYKIRILIKTA BİR TAZMİNAT SEÇENEĞİ OLARAK: BOŞUNA YAPILMIŞ MASRAFLARIN TAZMİNİ (BGB §284)

- I. Genel Olarak.....53
- II. BGB §284: Boşuna Yapılmış Masrafların Tazmini55
 - A. Tarihi Gelişim55
 1. Kavramın Teorik Temeli: Boşa Çıkma Doktrini (Frustrationsgedanke).....55
 - a. Tarihsel Gelişim ve İlkeler55
 - b. Boşa Çıkma Düşüncesinin Eleştirisi59
 2. Kavramın Pratik Temeli: Verimlilik Karinesi (Rentabilitätsvermutung)62
 - a. Genel Olarak.....62
 - b. İmparatorluk Mahkemesinin (Reichsgericht) Görüşü 63
 - c. Alman Federal Mahkemesinin (BGH) Görüşleri65
 - aa. Mimarlar Kararı.....65
 - bb. Belediye Salonu Kararı 66
 - cc. Diskotek Kararı.....67
 - dd. Apartman Dairesi Kararı 68
 - d. Alman Federal Mahkemesi (BGH) Kararlarının Değerlendirilmesi..... 68
 3. Kavramın Alman Hukukunda Yasalaşma Süreci..... 72

B. BGB §284 ün Şartları	75
1. BGB §284'ün Uygulama Alanı	75
2. İfa Yerine Tazminat Talebinin Olması	77
3. BGB §284 de Bir Unsur Olarak İfa Yerine Tazminat.....	78
4. Edimin İfasına Olan Güven ile Yapılan Masraflar	81
a. Genel Olarak.....	81
b. Edimin İfasına Olan Güven	81
aa. Alacaklının Edimi Talebinden Önce Oluşan Güveni81	
bb. Alacaklının Edimi Talep Hakkı Doğduktan Sonra Oluşan Güveni.....	82
c. Masraflar	84
aa. Genel Olarak.....	84
bb. BGB §284 Kapsamında Değerlendirilebilecek Masraflar	84
cc. BGB §284 Kapsamında Değerlendirilmeyen Masraflar	85
i. Alacaklı Tarafından İfa Edilen Karşı Edimin BGB §284 ile Bağlantısı	85
ii. Alacaklının İfa Ettiği İş Edimlerinin BGB §284 ile Bağlantısı	87
iii. Kaçırılmış Kazancın BGB §284 e Göre Tazmin Edilemezliği	88
d. Masraflarda Olması Gereken Hakkaniyet Ölçüsü	89
aa. Alman Medeni Kanununda Hakkaniyet Kavramı	89
bb. BGB §284 deki Hakkaniyet Kavramı	90
cc. BGB §284 e Göre Hakkaniyetin Değerlendirilmesi Ölçütleri.....	90
i. Edimin İfasına Olan Güven	90
ii. Diğer Değerlendirme Ölçütleri	92
dd. Hakkaniyete Aykırı Masrafların Hukuki Sonuçları ..	93
5. Amaç Kaybı	94
a. Genel Olarak.....	94
b. Yükümlülük İhlali Olmadan Da Amaca Ulaşamayacak Olması	96

aa. Genel Olarak.....	96
bb. Farazî Amaç Kaybı Sorunu.....	96
c. Yükümlülük İhlaline Rağmen Amaca Ulaşma.....	98
d. İfa İmkânsızlığı Halinde Amaç Kaybı Sorunu	100
6. Masraf Tazmini Talebinde Birlikte Kusur Halinden Kaynaklanan Azalma	101
a. Genel Olarak.....	101
b. “Birlikte Kusur” Hükümünün Uygulanacağı Haller.....	102
c. “Birlikte Kusur” Hükümünün Hakkaniyet Denetimi ile Olan İlişkisi	103
C. BGB §284 ün Hukuki Sonuçları	104
1. Talep Miktarı.....	104
2. Masraf Tazmininin Diğer Taleplerle Olan İlişkisi.....	104
a. Masraf Tazmini ve İfa Yerine Tazminat	104
b. Masraf Tazmini ve Dönme	106
c. Masraf Tazmini ve Tazminatın İadesi	108
3. Zamanaşımı.....	108
4. İspat Yükü.....	109

Üçüncü Bölüm

BOŞUNA YAPILMIŞ MASRAFLAR KAVRAMINA DEĞİŞİK BİR BAKIŞ AÇISI: İNGİLİZ VE AMERİKAN HUKUKUNDA YARARSIZ MASRAFLAR

I. Giriş.....	111
II. İngiliz Hukuku.....	112
III. Amerikan Hukuku.....	115

Dördüncü Bölüm
BOŞUNA YAPILMIŞ MASRAFLARIN
TAZMİNİ SEÇENEĞİNİN TÜRK
HUKUKUNDA UYGULANABİLİRLİĞİ

I. Giriş.....	119
II. Masraf Kavramı ve Masrafın Zarardan Farkı	120
A. Masraf Kavramı	120
1. Haksız Fiilde Masraflar	121
2. Sebepsiz Zenginleşmede Masraflar	122
3. Sözleşmeden Doğan Borç İlişkilerinde Masraflar	124
B. Masrafın Zarardan Farkı	125
III. Boşuna Yapılmış Masraf Kavramı ve Bu Kavramın Sınıflandırılması.....	127
A. Boşuna Yapılmış Masraf Kavramı	127
B. Boşuna Yapılmış Masrafların Tazmini Kavramının Sınıflandırılması.....	130
1. Olumlu Zarar Kavramıyla Olan İlişki	130
2. Olumsuz Zarar Kavramıyla Olan İlişki.....	131
3. Normatif Zarar Kavramıyla Olan İlişki	134
4. Değerlendirme	137
IV. Boşuna Yapılmış Masrafların Tazmini Seçeneğinin Sağlayacağı Yararlar.....	139
V. Boşuna Yapılmış Masrafların Tazmini Seçeneğinin Türk Hukukunda Kabul Edilebilmesi İçin Önerilen Yollar	142
SONUÇ	155
KAYNAKÇA	159